

γαστέρα ἢ, "Ηπ. (Ζαγόρ.) Θεσσ. (Ζαγορ.) Ἰκαρ. Ἰμβρ. Κάρπ. Κρήτ. Κύθηρ. Μακεδ. (Θεσσαλον. Καταφύγ. "Ολυμπ. Σέρρ. Χαλκιδ. κ.ά.) Μῆλ. Πελοπν. (Μάν.) Προπ. (Ἀρτάκ. Κούταλ. Κύζ. Μηχαν.) Ρόδ. κ.ά. — Λεξ. Βάιγ. Μπριγκ. Βλαστ. 337 Πρω. Δημητρ. *γαστέρα* Κάρπ. *ἀγαστέρα* Ἄνδρ. Ἀντικύθ. Κρήτ. Κύθηρ. *αστέρα* Κέρκ. (Νύμφ.) Κύθηρ. Κύθν. Μακεδ. (Κηπουρ.) Ρόδ. Σάμ. — Λεξ. Βλαστ. 399 *στέρα* Κύπρ. *γαστέρας* ὁ, Μῆλ. Προπ. (Ἀρτάκ. Κύζ. Μαρμαρ.) — Λεξ. Βλαστ. 311 *αστέρας* "Ηπ. (Θεσπρ.) Θήρ. Ἰκαρ. Κρήτ. Κύθηρ. Κύθν. Κύπρ. Προπ. (Προκόνν.) Σάμ. — Λεξ. Βλαστ. 399 *αστέρας* Κέως Μέγαρ.

Τὸ Βυζαντ. *γαστέρα*. Ὁ τύπ. *ἀγαστέρα* καὶ ἐν Ἀγαπίου Γεωπονικῷ (ἐκδ. Βενετίας) σ. 142 καὶ ἐν Φορτουν. Β στ. 290 (ἐκδ. Σ. Ξανθοῦδ. σ. 78). Ὁ τύπ. *αστέρα* δι' ἀποβολὴν τοῦ ἀρκτικοῦ γ, ὁ δὲ τύπ. *στέρα* διὰ περαιτέρω ἀποβολὴν τοῦ ἀρκτικοῦ α. Πβ. Γ. Χατζιδ., MNE 1, 224. 2, 417. Διὰ τὴν μεταβολὴν τοῦ γένους εἰς τὸν τύπ. *γαστέρας*, βλ. αὐτόθ. 2, 51, 112, διὰ δὲ τὴν μετακίνησιν τοῦ τόνου εἰς τὸν τύπ. *αστέρας*, πβ. τὰ ἀνάλογα *ἀγκῶνας* > *ἄγκωνας*, *ἀστέρας* > *ἄστερας*, κλπ.

1) Ἡ κοιλία, τὸ ὑπογάστριον Ἰκαρ. Κέως Κρήτ. Κύθν. Κύπρ. Μέγαρ. κ.ά. — Λεξ. Πρω. Δημητρ.: *Δὲ ἀρώει, γιατί θέλει, λέει, νὰ καθαρίσῃ ἡ-γ-ἀγαστέρα* δου Κρήτ. *Σφίγγω τὸν 'αστέρα μου ἀπὸ τὸ νόνο* Κύθν. 2) Ἡ γαστραλγία, ὁ περὶ τὸν ὀμφαλὸν καὶ τὸ ὑπογάστριον ἐν γένει ἐντοπιζόμενος πόνος, συνήθως ὁ ἰσχυρὸς καὶ ὀξύς, ἀνεξαρτήτως αἰτιολογίας "Ηπ. (Θεσπρ.) Θήρ. Ἰκαρ. Κέρκ. (Νύμφ.) Κρήτ. Κύθν. Κύπρ. Μακεδ. (Κηπουρ.) Μῆλ. Ρόδ. Σάμ. — Λεξ. Βλαστ. 399 Πρω. Δημητρ.: *"Εχω γαστέρα* Ἰκαρ. *Ἡὲρε δον ἡ γαστέρα* του Ρόδ. *"Εχει τὸν 'αστέρα* δου Κρήτ. *"Εχου τὸν 'αστέρα* Σάμ. *Πκιάνει τὸν ἡ 'στέρα* τζαὶ κλώθεται σὰν τὸ φ'ιν Κύπρ. || Ἄσμ.

Μάννα, καρδιά μου μὲ πονεῖ, μάννα, καὶ τὸ κεφάλι, μάννα, κι 'αστέρας μ' ἐπιασε καὶ θε' νὰ σκάσ' ὡς "Ηπ. (Θεσπρ.) (βράδου

Μάννα, τὰ πόδια μου πονῶ, μάννα, τὴν γεφαλὴ μου, μάννα μ', 'αστέρα μὲ κρατεῖ καὶ θε' νὰ πᾶ' νὰ πέσω Ρόδ.

'αστέρ' 'αστέρα μελανή, | μελανὴ μελανωμένη, ὅλοι σὲ λένε μελανή | κ' ἐγὼ σὲ λέω 'αστέρα (ἐξ ἐπὶ φδ.) Κέρκ. (Νύμφ.)

'στέρα 'στέρα μελανή, | μελανὴ μελιτζανή, πού 'σαι 'ς τ' ἄντερο πλεμένη | τζαὶ 'ς τὸ γαῖμαν (τυλιγμένη

(ὁμοίως) Κύπρ. Συνών. *ἀντερόκομμα, ἀντερόλυσσα, κοιλιόκομμα, κόψιμο, στρόφος*. 3) Συνεκδ., ἡ ἐκ τοῦ περιεχομένου τοῦ ἡνύστρου (τετάρτου μέρους τοῦ στομάχου) τῶν γαλαθηνῶν ἀμνῶν καὶ ἐρίφων λαμβανομένη πυτία, χρησιμοποιούμενη μετὰ σχετικὴν παρασκευὴν εἰς τὴν τυροκομίαν Ἀντικύθ. Ἰμβρ. Κάρπ. Κρήτ.: *"Εξέχασε νὰ βάλῃ ἀγαστέρα καὶ γιὰ 'κειονὰ* δὲ βήσσει τὸ γάλα Κρήτ. Συνών. *γαστέρι 1β, μαγιά, πυτιά*. 4) Μεταφ., κοιλιοσχημον δοχεῖον ὑάλινον, πήλινον, μετάλλινον ἢ ξύλινον χρησιμοποιούμενον ὡς οἰνοχόη ἢ ὕδροχόη Ἄνδρ. "Ηπ. (Ζαγόρ.) Θεσσ. (Ζαγορ.) Μακεδ. (Θεσσαλον. Καταφύγ. "Ολυμπ. Σέρρ. Χαλκιδ. κ.ά.) Πελοπν. (Μάν.). — Λεξ. Βάιγ. Μπριγκ. Βλαστ. 337 Πρω. Δημητρ.: *Πάρι μιὰ γαστέρα κι παίρι νὰ βάλ'ς* κρασί Μακεδ. ("Ολυμπ.) || Ἄσμ.

Μόνε γαστέρα κουπωτὴ μὲ τ' ἀσημένιο χέρι, πῶκανες κρύσταλλο νερὸ χειμῶνα καλοκαίρι (ἐκ μοιρολ.) Πελοπν. (Μάν.)

Βάλτε νερὸ 'ς τὴν ἀγαστέρα τσαὶ τὰ φύλλα τῆς 'μερόλιας τσαὶ τοῦ βάτου τὴν κορφὴ

(ἐξ ἐπὶ φδ.) Ἄνδρ. Συνών. *γαστερικό, καράφα, μποτίλια, τσότρα, φλασκί*. Ἡ σημ. καὶ Βυζαντ. β) Εἶδος μονώτου δοχείου κοιλιοσχήμου, χωρητικότητος ἡμισείας ἢ μιᾶς ὀκάς, ὅπερ χρησιμοποιεῖται ὡς μέτρον ἐλαίου ἢ οἴνου Ἀντικύθ. Κρήτ. Κύθηρ. κ.ά. — Λεξ. Βάιγ. γ) Τὸ σακκοειδὲς ἄνοιγμα τῶν ἀλιευτικῶν δικτύων, ἐντὸς τοῦ ὁποίου συσσωρεύονται τελικῶς οἱ ἀλιευθέντες ἰχθύες Προπ. (Ἀρτάκ. Κούταλ. Κύζ. Μαρμαρ. Μηχαν. Προκόνν.). — Λεξ. Βλαστ. 311 : *Τὰ ψάρια εἶναι μέσα 'ς τὴ γαστέρα* Ἀρτάκ. *Μιὰ μεγάλ' γαστέρα* μπορεῖ νὰ πάρῃ χιλιάδες ὀκάδες ψάρια αὐτόθ.

γαστέρι τό, ἀμάρτ. *γαστέρ' Ἰμβρ.*

Ἐκ τοῦ οὐσ. *γαστέρα*.

1) Τὸ ἡνύστρον (τέταρτον μέρος τοῦ στομάχου) τῶν γαλαθηνῶν ἀμνῶν καὶ ἐρίφων. β) Συνεκδ., τὸ περιεχόμενον ἐν αὐτῷ κατὰ τὴν σφαγὴν τοῦ ζώου ὀξινον γάλα, χρησιμοποιούμενον πρὸς παρασκευὴν πυτίας διὰ τὴν τυροκομίαν. Συνών. *γαστέρα 3*.

Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων. Θάσ.

γαστερικό τό, ἀμάρτ. *ἀγαστερικό* Κρήτ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. *γαστέρα*, παρ' ὃ καὶ *ἀγαστέρα*, καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ικό, δι' ἣν ἰδ. -ικός.

Μικρὸν σφαιροειδὲς δοχεῖον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου διατηρεῖται ἡ «γαστέρα», δι' ὃ ἰδ. *γαστέρα 3*.

γαστερίτσα ἡ, Πελοπν. (Μάν.) — Κ. Πασαγιάνν., Παραμύθ., 46.

Ἐκ τοῦ οὐσ. *γαστέρα* καὶ τῆς ὑποκορ. καταλ. -ίτσα.

Μικρὸν μετάλλινον δοχεῖον χρησιμεῖον ὡς ὕδροχόη ἢ οἰνοχόη ἐνθ' ἄν.: *"Απήθωσε τὴ γαστερίτσα* του ξέχειλη κρασί... *κι ἀρχίνησε νὰ μᾶς μολογάῃ γιὰ τοῦ Φονιά* τὸ Λαγκάδι Κ. Πασαγιάνν., ἐνθ' ἄν. Πδ. *γαστέρα 4*.

γάστρα ἡ, πολλαχ. καὶ Πόντ. (Τραπ. Χαλδ. κ.ά.) *'ιάστρα* Νάξ. (Ἀπύρανθ.) *γιάστρα* Νάξ. (Ἀπύρανθ.) *γάστρα* Καλαβρ. (Μπόβ. κ.ά.) *γράστα* Ἀπουλ. (Καλημ.) Καλαβρ. (Μπόβ.) *βάστρα* Κάλυμν. Κῶς Ρόδ. Τῆλ. Χάλκ.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *γάστρα*. Βλ. καὶ *γλάστρα*.

1) Πήλινον ἢ σιδηροῦν σκεῦος, ἡμισφαιρικοῦ συνήθως σχήματος καὶ διαμέτρου 0,60 μ. περίπου, φέρον λαβὴν ἐπὶ τῆς κυρτῆς αὐτοῦ ἐπιφανείας καὶ χρησιμεῖον διὰ τὴν ἐψῆσιν ἄρτου ἢ φαγητοῦ. (Προκειμένου νὰ χρησιμοποιηθῇ, πυρακτοῦται ἐντελῶς ἐπὶ τῆς πυρᾶς τῆς ἐστίας, τίθεται ἀκολουθῶς ἀνωθεν τοῦ πρὸς ἐψῆσιν ἄρτου ἢ τοῦ μαγειρικοῦ σκεύους τοῦ περιέχοντος ἄρτον ἢ ἄλλο ἔδεσμα, εἰς τρόπον ὥστε νὰ καλύπτῃ τοῦτο καλῶς, καὶ ἐπικαλύπτεται ἐν τέλει διὰ τῆς ἀνθρακίης, ἥτις ἀφηρέθη προηγουμένως ἐκ τῆς ἐστίας διὰ νὰ ἀποτεθῇ ἐπ' αὐτῆς ὁ ἄρτος ἢ τὸ μαγειρικὸν σκεῦος) πολλαχ. καὶ Πόντ. (Τραπ. Χαλδ.) : *Κάψε τὴ γάστρα νὰ ψήσουμε τὴν κοιλ-λούρα* "Ηπ. (Δερβιτσ.) *"Εψησα λιγούλι ψωμί 'ς τὴ γάστρα* καὶ τοὺς ἔδωκα καὶ φάγανε Πελοπν. (Καλάβρυτ.) *Μὴ τ' γάστρα φένουμε τ' βίττα* "Ηπ. (Κόνιτσ.) *Δὲ μ'*

